

SITREP IRAK
NR.31, 30/09/04
Stand van Zaken: 09.00

Dit is een gezamenlijke productie van AIVD, MIVD en Buitenlandse Zaken. Onder verwijzing naar de brief van de Coördinator I&V d.d. 22 januari 2004, met kenmerk 04G463079, diene dat bij het opstellen van deze sitrep geen verschillen van inzicht naar voren zijn gekomen.

Samenvatting

I Politieke en Militaire Ontwikkelingen

A. Internationale politieke ontwikkelingen (BZ)

Van 16 tot 19 september bracht de in juni jl. geïnstalleerde president van Irak sjeik Ghazi Mash'al Ajil al-Yawar een bezoek aan Nederland. De president werd ontvangen door Hare Majesteit Koningin Beatrix op paleis Noordeinde en voerde op het Binnenhof een lunchbespreking met vice-premier Zalm en met minister van Buitenlandse Zaken Bot en minister van Defensie Kamp. President al-Yawar werd vergezeld door de Irakese minister van Openbare Werken mevrouw Berwari, minister van Industrie al-Hassany, minister van Verkeer al-Erres en de minister van Staat Othman.

De president gaf aan dat het politieke proces (inclusief de verkiezingen) niet mag worden ondermijnd en pleitte voor een grotere rol van de VN. Voorts werd intensivering van de inspanningen van de EU en de NAVO bij het wederopbouwproces en de training c.q. opbouw van civiele en militaire veiligheidsinstituties verwelkomd. Irak had internationale steun, ook vanuit de regio, nodig. Dit zou niet alleen nationaal maar ook, van oost naar west, direct effect sorteren op de veiligheid en stabiliteit zowel in de regio als wereldwijd. De president toonde zich, als voormalig zakenman, nuchter optimistisch ten aanzien van het politieke, economische en sociale wederopbouwproces in Irak. Sinds het herstel van de soevereiniteit zijn positieve ontwikkelingen ingezet. Zo bestaan er thans 75 politieke partijen, 120 kranten, is er bewegingsvrijheid en zijn de levensomstandigheden verbeterd. Irak kijkt vooruit en ziet EU lidstaten en een land als Turkije als voorbeeld. De ontwikkeling van een democratisch bestel in Irak zou maatwerk moeten worden, met een bescheiden begin dat vervolgens moeten worden uitgebouwd. Dit was een lange termijn verbintenis, waarbij het belang van vooruitgang voorop stond opdat de volgende generatie ervan zou profiteren. De openstaande Irakese schuld stond de economische ontwikkeling evenwel in de weg. De aanwezigheid van de Nederlandse militairen werd nog altijd zeer op prijs gesteld.

De politieke dialoog met de Iraakse interim-regering wordt voortgezet. Op 24 september vond in New York en marge van de Algemene Vergadering van de VN een ministeriële trojka EU-Irak plaats (als belangrijkste zaken werden daar besproken de Iraakse vastbeslotenheid om de verkiezingen volgens plan doorgang te laten vinden, de veiligheidssituatie te verbeteren en samen te werken met de buurlanden). De RAZEB van 13 september jl. gaf te zien dat er in principe overeenstemming bestaat over de ontwikkeling van een vergrote EU-rol in Irak. Op basis van het rapport van de EU verkenningmissie van augustus jl. is het Raadssecretariaat verzocht om de aanbevelingen van de missie nader uit te werken. In de eerste helft van oktober zal een EU fact finding missie naar Irak gaan om een pakket concrete voorstellen uit te werken. Minister Bot heeft premier Allawi uitgenodigd voor de Europese Raad op 5 november in Brussel. De Europese Raad van november is een goed moment om de voortgang met premier Allawi te bespreken en idealiter een pakket maatregelen van de EU ter ondersteuning van Irak te presenteren. Vanzelfsprekend is de veiligheidssituatie bepalend voor de besluitvorming over en de mate waarin de EU effectief invulling zal kunnen geven aan haar betrokkenheid bij de wederopbouw van Irak.

De aanhoudend slechte veiligheidssituatie bemoeilijkt de United Nations Assistance Mission for Iraq (UNAMI) ook in de activiteiten ten behoeve van de voor januari 2005 geplande verkiezingen. Recente berichtgeving van VN-zijde wijst echter uit dat de planning van de verkiezingsactiviteiten nog altijd op schema ligt. De eindverantwoordelijkheid voor de organisatie van de verkiezingen ligt overigens bij de Irakese autoriteiten zelf. UNAMI speelt echter een zeer belangrijke assisterende rol in de ondersteuning van de Independent Elections Committee of Iraq (IECI) die de verkiezingen in goede banen moet leiden. UNAMI ondersteunt de IECI door middel van trainingen, kiezersregistratie, kandidatenlijsten, informatiecampagne etc. De VN blijft zich tenslotte, tot zover de situatie het toelaat, onverminderd inzetten voor de bevordering van de "rule of law" en wederopbouw in Irak. De Europese Unie heeft zich, in reactie op een verzoek van Secretaris-Generaal Annan om een financiële bijdrage aan de VN-protectiemacht te leveren, bereid verklaard substantieel bij te dragen, waarbij Nederland heeft aangegeven één miljoen euro ter beschikking te willen stellen. Dit bedrag is additioneel aan de eerder verleende 500.000 euro assistentie aan UNSECOORD, bedoeld voor de beveiliging van de VN.

Op 22 september jl. heeft de NAVO besloten de IIG te ondersteunen bij het opzetten van een "centre of excellence" voor de training van hoger en middenkader van de Irakese veiligheidsorganisaties, alsmede training aan te bieden op NAVO-locaties buiten Irak. De NAVO zal voorts een coördinerende rol op zich nemen ten aanzien van nationale trainingsinspanningen, doorgaan met het trainen van personeel voor het Irakese militaire hoofdkwartier en de IIG assisteren bij het vervullen van de behoeftes op het gebied van materieel. Generaal Petraeus, in Irak verantwoordelijk voor het Amerikaanse trainingsprogramma, krijgt het bevel over deze NAVO-missie. De militaire behoeftestelling voor deze missie wordt thans door de militaire autoriteiten van de NAVO uitgewerkt, waarna bespreking in de Noord Atlantische Raad plaatsvindt. Nederland beraadt zich op een eigen bijdrage hieraan.

Van 22 tot 24 november zal er in Egypte een bijeenkomst over de situatie in Irak plaatsvinden. Irak, de zes buurlanden van Irak, de G8 (inclusief de EU) plus China, de Arabische Liga, de Organisatie van Islamitische Landen en de VN zullen

vertegenwoordigd zijn. Tijdens deze bijeenkomst zal er gesproken worden over manieren waarop de stabiliteit en veiligheid in Irak gewaarborgd moeten worden tijdens de verkiezingen in januari. Op welke invulling hiervan de conferentie zich zal toespitsen is nog niet uitgekristalliseerd.

In Jordanië hebben sinds november 2003 ruim 5000 Iraakse politierekruten een basisopleiding van acht weken voltooid. Acht procent van de rekruten komt uit Al Muthanna. De opleiding wordt verzorgd door 392 instructeurs, afkomstig uit 16 landen. Tien van de 16 bijdragende landen zijn lid van de EU en leveren gezamenlijk ongeveer één derde van de instructeurs. Het streven is om voor het einde van 2005 32.000 rekruten op te leiden. Thans loopt men achter op schema, aangezien reeds 8000 rekruten opgeleid hadden moeten worden. Onlangs is ook begonnen met een opleiding voor 'border enforcement officers'.

B. Interne politieke ontwikkelingen (MIVD en BZ)

De IIG is de afgelopen maand met name internationaal actief geweest. President Al-Yawar bezocht Rome, Warschau, Brussel, Berlijn en Den Haag. Premier Allawi heeft Londen en Washington bezocht en Minister van Buitenlandse Zaken Zebari was bij de AVVN in New York aanwezig.

Volgens de Transitional Administrative Law (TAL) zullen er voor 31 januari 2005 in Irak de volgende verkiezingen plaatsvinden: algemene verkiezingen en verkiezingen voor regionale raden in het hele land en verkiezingen voor de Koerdische Nationale Assemblee in Koerdistan. Door middel van de algemene verkiezingen zal een Transitional National Assembly (TNA) met 275 leden gekozen worden, waarvan 25% vrouwen. Deze TNA zal een Presidentiële Raad kiezen bestaande uit de president en twee vice-presidenten. De Presidentiële Raad zal een premier benoemen en op advies van de premier een raad van ministers.

In een interview met de BBC verklaarde SGVN Kofi Annan op 15 september dat in Irak geen 'geloofwaardige verkiezingen kunnen plaatsvinden tenzij de veiligheidssituatie in het land verbetert'. De VS, het VK en andere troepenleverende landen hebben deze uitspraak bekritiseerd en ook minister Bot heeft zijn afkeuring laten blijken. Het is nog te vroeg om negatieve uitspraken te doen over de haalbaarheid van de verkiezingen gezien de ongewisse ontwikkeling van de veiligheidssituatie. Toen de Iraakse president Al-Yawar op 16 september jl. op bezoek was in Nederland heeft ook hij laten weten van mening te zijn dat verkiezingen binnen de geplande termijn nog steeds mogelijk waren. Hij gaf daarbij aan dat als mocht blijken dat dit niet zo was, dit pas kort van tevoren zou mogen worden bekend gemaakt om de goedwillenden niet te ontmoedigen en de kwaadwilligen niet aan te moedigen. Hij gaf echter ook aan de kwaliteit van de verkiezingen belangrijker te achten dan een datum. Tijdens de EU trojka ontmoeting met de SGVN op 23 september en marge van de AVVN deed Annan geen uitspraak over de haalbaarheid van de verkiezingen. Persberichten leidden soms tot verwarring, aldus de SG, maar wat hem betreft geen misverstand: het was aan de Iraakse autoriteiten om te bepalen of de verkiezingen doorgang konden vinden. De Iraakse Minister van Buitenlandse Zaken Zebari benadrukte tijdens een overleg met de EU in New York op 24 september dat het onder de huidige omstandigheden

cruciaal was vast te houden aan het uitgestippelde tijdpad voor de verkiezingen in januari. Eventueel zouden de verkiezingen in een of twee plaatsen (Falluja bijvoorbeeld) uitgesteld kunnen worden. Volgens de Iraakse premier Allawi is de situatie in 15 van de 18 provincies veilig genoeg om verkiezingen te kunnen houden. Met name in de Koerdische en shi'ietische delen van het land is de situatie rustig. De grootste problemen in de aanloop van de verkiezingen zijn te verwachten in sunnigebied en in Bagdad.

Een recent gehouden opiniepeiling wijst uit dat een meerderheid van de Iraakse bevolking (62%) enerzijds negatief zou aankijken tegen uitstel van de verkiezingen; verkiezingen blijken een belangrijke symbolische waarde te hebben. Anderzijds zou een meerderheid aangeven een toename van geweld in de aanloop naar de verkiezingen te verwachten en bij een slechte veiligheidssituatie eventueel af te zien van een gang naar de stembus.

Een langdurig uitstel van de verkiezingen zou met name op verzet stuiten van de shi'ieten. Aan de andere kant zal een 'partiële' stembusgang door uitsluiting van een aantal gebieden evenmin bevredigend zijn. Het eventuele aanwijzen door de IIG van vertegenwoordigers voor die gebieden zal op kritiek stuiten in binnen- (sunnieten) en buitenland (VN). Indien enkele (sunnitische) gebieden zijn uitgesloten, neemt de kans op een boycot van de legitieme sunnitische partijen toe, waardoor het draagvlak van de verkiezingsuitslag wordt ondergraven.

Volgens het VN-verkiezingsteam in Bagdad liggen de voorbereidingen voor de verkiezingen op schema. Alleen de voorlichtingscampagne zou vertraging oplopen vanwege de veiligheidssituatie. De verkiezingen worden georganiseerd door de IECI, die autonoom is, een eigen budget beheert en nauw samenwerkt met de VN. De IECI beschikt thans over een bestand van 13,9 miljoen kiezers verspreid over alle provincies, gebaseerd op het VN-voedseldistributiesysteem. Stemgerechtigd zijn alle in of voor 1978 geboren Irakezen die op 16 december a.s. bij een kiesregistratiekantoor staan ingeschreven. Stemgerechtigden die niet in het bestand van de IECI staan kunnen zich alsnog melden. Het is echter onvermijdelijk dat de uiteindelijke registers van stemgerechtigden niet volledig en niet accuraat zullen zijn.

De verkiezingsvoorbereidingen zijn onder te verdelen in vier stadia:

- tot 31 oktober zal de Iraakse verkiezingscommissie bureaus openen en bemannen
- tot 15 december zal in 600 centra de kiezersregistratie plaatsvinden; medio december zal de officiële verkiezingsdatum bekendgemaakt worden
- tot ca. 24 januari zal de completering en correctie van de stemgerechtigden plaatsvinden en voeren de partijen hun verkiezingscampagne
- rond 31 januari vindt de stembusgang plaats

Partijen en kandidaten kunnen zich tot 6 december laten registreren. Verscheidene politieke partijen die deel wensen te nemen aan de geplande algemene verkiezingen zijn zich aan het organiseren. De meeste partijen zijn ontstaan uit oppositiebewegingen in ballingschap die thans een achterban moeten zien te verwerven. Ook proberen partijen hun politieke boodschap via de media te verspreiden.

Sinds zijn interventie in het conflict tussen de MNF en Muqtada al-Sadr rondom Najaf is de status van grootayatollah Ali al-Sistani enorm toegenomen. Sistani hecht veel waarde aan het aanhouden van het geplande tijdpad voor de verkiezingen zodat de shi'ietische meerderheid haar stem kan laten horen. De prominente geestelijke Sistani blijft (indirect) betrokken bij het verkiezingsproces. Weliswaar behoort Sistani tot een shi'ietische richting die direct politiek leiderschap afwijst, maar die wel degelijk naar moreel gezag streeft. In dat kader zou hij bezwaar aantekenen tegen het voornemen van enkele gevestigde partijen – veelal aangevoerd door ex-ballingen – om met een gezamenlijke verkiezingslijst te komen, waardoor kleinere, lokale, partijen nauwelijks een kans maken. Zijn zorg is dat door de plannen van de gevestigde partijen, de shi'ieten (ook al maken SCIRI en Da'awa deel uit van die gevestigde partijen) een minder groot aandeel kunnen krijgen in het politieke krachtenveld dan aan hen zou moeten toekomen op grond van hun numerieke sterkte. Zijn steun aan het politieke proces zal mede bepalend zijn voor de legitimiteit van de verkiezingen in Zuid-Irak. Gezien zijn grote aanhang is het van belang dat hij bij dit proces betrokken blijft.

Het functioneren van openbare voorzieningen laat de afgelopen tijd een verbetering zien. Alle 240 ziekenhuizen en 1200 klinieken in Irak zijn open. Zes miljoen leerlingen gaan naar school, verdeeld over 20.000 scholen. De levering van elektriciteit is licht gestegen; het merendeel van de Irakezen heeft acht tot zestien uur elektriciteit per dag. De watervoorziening is in heel Irak beter dan voor het offensief. De olieproductie stijgt en ook de sectoren transport en communicatie laten een aanzienlijke verbetering zien (zie verder onder Economische ontwikkelingen). Iraakse gerechtshoven zijn thans operationeel en het Iraakse Special Tribunal, dat leden van het voormalige regime zal berechten, is opgericht. Bij het Ministerie voor Mensenrechten zijn inmiddels 130 ambtenaren werkzaam. Er zijn twee ambtenaren aangesteld om toezicht te houden in de Abu Ghraib gevangenis.

Inmiddels zijn ruim 200.000 Irakezen werkzaam in Iraakse veiligheidsdiensten (Iraakse politie, National Guard - voorheen Iraqi Civil Defence Corps - en Facilities Protection Service). Nieuwe rekrutering voor de veiligheidsdiensten vindt geregeld plaats. Zo zijn er op 25 september in Al Muthanna 650 personen voor de Iraakse politie gerecruteerd. Deze zouden een aparte eenheid moeten gaan vormen, die zich zou moeten gaan richten op het vergaren van informatie, het uitvoeren van speciale operaties, het verzorgen van bijzonder transport, ed. Op deze wijze zou aan de bestaande eenheden van de Iraakse politie ondersteuning kunnen worden verleend, zoals bij arrestaties. Daarnaast zou ook het hoofdkwartier van de Iraakse politie kunnen worden versterkt.

In de provincie Muthanna doen geruchten de ronde dat de positie van gouverneur Hassani wankelt. Behalve demonstraties die zich richtten tegen Hassani, hebben enige partijen in de provinciale raad overwogen achter de schermen een vroegtijdig vertrek van de gouverneur te bewerkstelligen. Zij hebben hieraan geen gevolg gegeven.

Gelet op het tribale karakter van de provincie en het besef bij de stamhoofden dat de provincie gebaat is bij rust en stabiliteit, is het aannemelijk dat de stammen – in overleg – de rust in de provincie hoe dan ook zullen trachten te behouden. Blijkens de beperkte opkomst bij een onlangs gehouden demonstratie tegen de gouverneur is

er nog geen sprake van een groeiende publieke druk op betrokkene om terug te treden. Naar verwachting zal de positie van Hassani stevig genoeg blijven om zijn ambtsperiode tot en met de gouverneursverkiezingen in januari 2005 vol te maken.

In de Noord-Iraakse stad Tall Afar, gesitueerd ten westen van de Mosul in de provincie Nineveh, hebben sinds medio september eenheden van de Iraakse Nationale Garde en Amerikaanse troepen getracht het gezag over stad te herstellen. In augustus hebben opstandelingen van onduidelijke signatuur deze door Turkmenen en Koerden bewoonde stad in handen gekregen. Het optreden van Iraakse en Amerikaanse troepen heeft een groot aantal doden aan Iraakse kant veroorzaakt en heeft geleid tot een massale uittocht van de lokale bevolking. Turkije heeft zich zeer negatief uitgelaten over het aantal slachtoffers dat vooral onder de Turkmeense bevolking is gevallen. De Turkse minister van Buitenlandse Zaken Gul kwam aan de gevechten. Bovendien stelt Turkije dat de Iraaks-Koerdische partijen, met steun van de Verenigde Staten, de controle over deze Turkmeense stad dreigen over te nemen.

Deze Turkse reactie dient te worden gezien in samenhang met zorgwekkende ontwikkelingen in de Noord-Iraakse stad Kirkuk, dat ten westen van Tall Afar en middenin een rijk oliegebied ligt. In Irak Sitrep nr. 27 (8 juli jl.) is reeds melding gemaakt van het feit dat in deze stad de Iraaks-Koerdische partijen met financiële en materiële steun al maandenlang de terugkeer van Koerden bevorderen. Deze Koerden zijn ten tijde van het regime van Saddam Hoessein uit de stad verdreven. De Iraakse-Koerdische partijen proberen een zo sterk mogelijke greep te krijgen op de bevolkingssamenstelling, met het oog op de aanstaande verkiezingen en registratie. Deze ontwikkeling is tijdens de zomermaanden in sterke mate doorgegaan. Zo hebben zich de afgelopen maand augustus naar schatting 20.000 Koerden gevestigd in Kirkuk. De stad is in de ogen van de Koerdische partijen de onbetwiste hoofdstad van Iraaks-Koerdistan en de zeggenschap erover wordt aan de bevolking gepresenteerd als een doel waarover niet wordt onderhandeld.

Voor Turkije vormt Iraaks-Koerdische zeggenschap over Kirkuk echter een zeer ernstige bedreiging van de nationale veiligheidsbelangen, niet zozeer vanwege de positie van de aanzienlijke Turkmeense minderheid maar omdat greep op de olierijkdom de Iraakse Koerden een levensvatbare politieke entiteit kan opleveren. De uitstraling hiervan op de Koerdische minderheid in Turkije zal groot zijn. Niet voor niets wordt Kirkuk omschreven als het potentiële 'Kosovo van Irak', aangezien de complexe etnisch-religieuze scheidslijnen die Irak kenmerken in deze stad als het ware zijn gecomprimeerd. Bovendien is de strategische en symbolische waarde van de stad voor alle concurrerende partijen zeer groot. Conflicten omtrent de heerschappij over Kirkuk zullen dan ook het lokale niveau ontstijgen en een diepe impact hebben op de stabiliteit van Irak.

C. Veiligheidssituatie (MIVD)

Na het sluiten van de overeenkomst tussen Al-Sadr en Sistani eind augustus lijkt de relatieve rust, na de bijzonder gewelddadige maand augustus, enigszins te zijn teruggekeerd in Zuid-Irak. Het zwaartepunt van het gewapende verzet tegen de *Iraqi Interim Government* (IIG) en de *Multi National Forces-Iraq* (MNF) bevindt zich momenteel in de zogenaamde sunnietische driehoek in Centraal-Irak. De stad Falluja

is daarbinnen het meest bekende brandpunt. De strijders in deze stad blijven hun invloed uitoefenen op naburige steden zoals Ramadi en Bagdad. Zij worden geholpen door lokale autoriteiten aldaar bij onder meer de verplaatsing van (buitenlandse) strijders, bevoorrading en bij de voorbereiding van autobomaanslagen.

Het optreden van de MNF en IIG tegen deze activiteiten (waardoor de invloed van de IIG in enkele steden totaal is verdwenen of verdwijnt) is van cruciaal belang. De recente verslechtering van de veiligheidssituatie in Bagdad heeft voor een groot deel te maken met het nog steeds niet onder controle hebben van steden die in de periferie van Bagdad gelegen zijn, waaronder Falluja. Het is dan ook van belang dat Falluja opnieuw onder overheidsgezag wordt gebracht. De negatieve uitstraling die de huidige situatie aldaar heeft naar andere (naburige) steden, zoals Ramadi, Bagdad en Samarra, is een bedreiging voor geheel Centraal-Irak.

De MNF zou, in samenwerking met de Iraakse autoriteiten, inmiddels plannen hebben gemaakt om steden zoals Falluja en Samarra weer onder overheidsgezag te brengen. In Samarra wordt momenteel gemeld dat eenheden van de MNF hier voor het eerst sinds drie maanden weer patrouilleren. De terugkeer is het resultaat van lange onderhandelingen met lokale autoriteiten. De onderhandelingen zijn tot stand gekomen nadat lokale autoriteiten in Samarra in augustus een plan aan de IIG presenteerden om de rebellie in Samarra te stoppen.

De strijders in Falluja treffen (defensieve) voorbereidingen tegen een mogelijk grootschalige aanval op de stad door Iraakse veiligheidsorganisaties en de MNF. Het optreden van het verzet in Falluja kent echter intrinsieke belemmeringen. Zo eisen conflicten tussen strijders onderling, tribale tegenstellingen en de aanvallen van de MNF hun tol. Het is zeer de vraag of een, zoals in Samarra afgesloten, akkoord kan worden bereikt met de strijders in Falluja. Onderlinge conflicten en tribale tegenstellingen binnen dat verzet zullen eensluidende afspraken uiterst moeilijk maken. Daarnaast zullen de in Falluja aanwezige buitenlandse strijders geen akkoord willen sluiten met de IIG of MNF.

Voorals als gevolg van geïntensiveerde aanvallen door MNF in Falluja wordt de komende weken een toename van geweld in de sunnitische driehoek verwacht. De operationele mogelijkheden van het verzet in Centraal-Irak zullen mede afhankelijk zijn van het resultaat van de toekomstige operaties van de MNF/IIG. Deze kunnen enerzijds de mogelijkheden van het verzet aanzienlijk inperken, maar anderzijds, als gevolg van *collateral damage* gedurende militaire operaties, juist tot een verbreding van het verzet leiden. Een verbreding van het sunnitisch verzet kan ook het gevolg zijn van het uitsluiten van bepaalde (sunnitische) steden van deelname aan de geplande verkiezingen in januari 2005. Dit zou leiden tot een verder gevoel van marginalisering bij de sunnieten, hetgeen het verzet van die kant zou kunnen aanwakkeren en een negatief effect hebben op de veiligheidssituatie.

De afgelopen week heeft de MNF luchtaanvallen uitgevoerd boven de wijk Sadr-City in Bagdad, in de hoop de weerstand van het Mehdi-leger van Al-Sadr te kunnen breken. Bij een luchtaanval op 23 september kwamen zes mensen om en raakten 46 gewond. Ook zouden vele leden van het Mehdi-leger door Amerikaanse militairen gearresteerd zijn.

In Zuid-Irak worden er, ondanks de relatieve rust, nog steeds gewelddadige incidenten gemeld die toegeschreven kunnen worden aan de aanhang van Al-Sadr. Ook in de provincie Muthanna is de Sadr-beweging nog actief. Vooral in de steden Samawa en Rumaytha is een militante Sadr-aanhang aanwezig. De aanhang in Muthanna is, net als in andere delen van Zuid-Irak, geen homogene groep en bestaat o.a. uit religieus geïnspireerde aanhangers, aanhangers van het voormalige regime en mensen die uit criminele motieven activiteiten voor deze organisatie ontplooiën. De sterkte van de aanhang fluctueert dan ook. Daarnaast moet er in de provincie Muthanna vanuit worden gegaan dat Sadr-strijders van buiten de provincie kunnen opereren in het operatiegebied van de Nederlandse troepen.

De religieus-politieke aanhang in Samawa, niet alleen van de Sadr-beweging maar ook van andere kleinere strengreligieuze partijen, lijkt momenteel een belangrijk aandeel in de gewelddadigheden tegen MNF en Iraakse veiligheidsorganisaties te hebben. Het is mogelijk dat de gewelddadigheden door de Sadr-aanhang vanaf begin augustus j.l. voor deze partijen een katalysator zijn geweest om actief in (gewelddadig) verzet te komen tegen de IIG en de MNF. Militante leden van deze partijen zouden zich schuldig maken aan het voorbereiden en uitvoeren van zgn. islamiseringsacties en gewelddadige acties tegen de MNF en Iraakse veiligheidsorganisaties.

De relatie tussen enkele van deze partijen en de politie in Samawa is gespannen. Er vinden nog steeds gewelddadige incidenten plaats tegen de politieorganisatie en MNF in Muthanna. Met de actieve rol van deze religieus-politieke partijen lijkt de situatie in Samawa te verschillen met die van Rumaytha, waar lokale tribale verhoudingen een grotere invloed hebben op de veiligheidssituatie. Indien gewelddadigheden tegen de politie niet alleen door de Sadr-organisatie gepleegd worden maar ook door leden van andere lokale partijen, moet ook in de toekomst rekening worden gehouden met gewelddadigheden tegen de politieorganisatie en MNF in Muthanna.

Naar verwachting op 15 oktober as. begint de jaarlijkse vastenmaand ramadan die zal duren tot half november. Religieus geïnspireerde strijders kunnen zich in deze weken extra gemotiveerd voelen. Vorig jaar was sprake van een nadrukkelijke stijging van anti-MNF activiteiten in deze periode. Tijdens deze ramadan begint de registratie van kiesgerechtigden in lokale kantoren die mogelijk doelwit zullen vormen van aanslagen. Voorts is het denkbaar dat extremisten hun kracht willen tonen door rond de Amerikaanse presidentsverkiezingen (2 november) grootschalig geweld te gebruiken.

II. Internationaal Terrorisme (AIVD)

Veel aandacht trok de afgelopen weken een reeks van ontvoeringen van Westerse buitenlanders, waarvan enkele met dodelijke afloop. Op 16 september werden drie Amerikaanse en Britse ingenieurs uit hun verblijfplaats in Bagdad ontvoerd. Deze ontvoering is geclaimd door de groep van de aan al-Qa'ida gelieerde terroristenleider Abu Musab al-Zarqawi, '*Tawhid wa al-Jihad*' ('Eenwording en heilige oorlog'). Een film van de onthoofding van de Amerikaan Eugene Armstrong werd op 20 september gepost op een islamistische internet website. De onthoofding zou door al-Zarqawi

zelf zijn uitgevoerd, maar dit kan niet worden bevestigd. Een dag later werd op een internetsite de onthoofding bekend gemaakt van de andere Amerikaan, Jack Henley. Het Britse slachtoffer uit deze groep gegijzelden, Kenneth Bigley, wordt nog steeds door zijn ontvoerders vastgehouden. Ook over het lot van twee Franse journalisten, ontvoerd op 20 augustus, bestaat nog steeds onzekerheid. Inmiddels zijn de twee Italiaanse hulpverleners die op 7 september werden ontvoerd, wel vrijgelaten.

Over de aard van de groeperingen die de kidnappings uitvoeren bestaat weinig zekerheid. Er kan wel van worden uitgegaan dat als een buitenlander, afkomstig uit één van de landen die aan de MNFI deelneemt, in handen valt van één van de islamistische groeperingen hij of zij een kleine overlevingskans heeft. Naast de ontvoeringen zijn de afgelopen weken diverse aanslagen gepleegd tegen Iraakse veiligheidsorganisaties en burgerdoelen. Alleen al in Bagdad zijn er vijf autobommen ontploft in de tweede helft van september. Naar verwachting zal het aantal aanvallen en aanslagen niet wezenlijk afnemen in de aanloop naar de Amerikaanse Presidentsverkiezingen.

III. Economische aangelegenheden (BZ)

De nieuwe Iraakse dinar is stabiel gebleven sinds juni. Het IMF verwacht een groei van de Iraakse economie dit jaar van 33%. De productie van ruwe olie is thans met 2.6 miljoen vaten per dag iets hoger dan het streefdoel. Verwacht wordt dat de productie begin 2005 3 miljoen vaten per dag zal zijn. De IIG heeft, onder toezicht van de International Advisory and Monitoring Board, volledige controle over haar olie-inkomsten. Transport neemt gaandeweg toe nu een aantal belangrijke bruggen is herbouwd en de haven van Umm Qasr voor commercieel verkeer heropend is. Het aantal telefoonaansluitingen is sinds het offensief toegenomen met 49%, het aantal internetaansluitingen is gestegen van 11.000 naar 80.000.

Voor haar buitenlandse schulden heeft de IIG verscheidene regeringen en de Wereldbank om kwijtschelding gevraagd. Het VK heeft aangegeven dit Iraakse verzoek in de Club van Parijs te willen bespreken. Irak heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt in onderhandelingen met het IMF over Emergency Post Conflict Assistance, een belangrijk criterium om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Onderhandelingen zouden eind dit jaar afgerond moeten zijn.